

Universitätsbibliothek Paderborn

**Tractatus Aliqui De Examine Conscientiæ Generali
Quotidiano Secundum Doctrinam S. P. N. Ignatii In Libello
Exercitiorum**

Palma, Luis de la

Coloniae, 1701

Caput 1. De doctrina S. P. N. circa hanc materiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51909](#)

TRACTATUS II.

De Materiâ Examinis Generalis quotidiani.

C A P U T I.

*De Doctrinâ S. P. N. circâ hanc
materiam.*

Materiam dicimus, quidquid hic examinandum venit: omnes scilicet actiones liberas & humanas, bonitatis & malitiæ, meriti & demeriti, præmii & pœnæ capaces. Executiendas enim sunt actiones omnes, sive bonæ sint, sive malæ. Malas executimus, ad correctionem, & dolorem: bonas autem, ad gratiarum actionem, ad bonitatis accretionem, ad macularum quarundam abstersionem, quæ plerumque se ingerunt. Verebar omnia

nia opera mea, inquit Job, (a) scie-
 quod non parceres delinquenti. Tot-
 tanta præclara opera Job peragebat
 quotidie, quæ Gregorius ad hunc tex-
 tum enumerat: (b) „ Quid ergo, in
 „ quit, vir sanctus sua opera vereba-
 „ tur, qui illa semper exhibuit, ei
 „ quibus placari Deus erga iniquitates
 „ solet? Quid ergo est, quod mira-
 „ opera faciens, hæc ipsa etiam vere-
 „ tur pavens, cum dicit; Verebar o-
 „ mnia opera mea? Nisi quod in sancti
 „ viri actibus verbisque colligimus, ut
 „ si placere Deo veraciter cupimus,
 „ postquam perversa subegimus, ipsa
 „ in nobis etiam benè gesta timeamus.
 Sed quoniam Examen bonorum ope-
 rum salutinmodò instituitur, ut dispi-
 ciamus, an illa omni vacent malitia:
 dici potest ex vero, hoc exercitium
 non aliud continere, quam inquisitio-
 nem in culpas. De inquisitionis hu-
 jus materia fusiùs differit sanctus pater
 in principio sui libelli. Textum ejus
 hic damus.

EXA-

(a) Job. 2. 28. (b) moral. 25.

a) scienc

Total

erageba

unc tex

rgò, in

vereba

uit, et

quitatis

od min

in vere

rebar o

in sancti

mus, ut

pinus,

is, ipla

neamus

n ope

; dispi

nalit :

rcitium

uisitio

nis hu

s pater

m ejus

EXA-

al. 25.

EXAMEN CONSCIENTIAE GENERALE.

Ad Purgationem anim , & ad
peccatorum confessionem
utilissimum.

Pro comperto ponitur, triplex incide-
re homini cogitationum genus: unum
ex proprio surgens motu ipsius hominis;
reliqua vero duo extrinsecus advenientia,
ex boni scilicet vel mali spiritus sugge-
stione.

DE COGITATIONE.

Duobus modis elicetur meritum ex mala
cogitatione in materia peccati mortalis,
de qu  hic sermo est. Primo, quando
suggeritur de patrando mortali crimen
cogitatio, sed ea confessim repugnando
vincitur. Secundo, quando prava istius-
modi suggestioni semel ac iterum repulse,
& subinde nihilominus revertenti, con-
tinu 

tinuè resistit homo, donec penitus expugnetur. Quod quidem victoriae genus meritio alterum antecellit.

Peccat autem leviter aliquis, seu nialiter, quando in subortâ peccati mortalis cogitatione aliquantulum moratur quasi auscultando: vel quando aliquis obiter sensus delectatione afficitur: in eâ retundendâ se exhibet negligentem. Mortale vero peccatum per cogitationem duobus modis admittitur. Primo, quando cogitationi peccati præbetur quicunque ratione assensus. Secundo quando peccatum illud opere completur: idque gravius est priore, ex tribus causis. Videlicet, ob majorem temporis decursum ob actum intensiorem: & ob plurimum denique offendiculum sive detrimentum.

DE LOQUELA.

Verbo etiam multifariam offenditur Deus ut in blasphemia, juramento. Nam iurandum non est, nequè per Creatorem nequè per creaturas ulla, nisi concurrentibus his tribus, veritate, necessitate, reverentia. Porro intelligenda est necessitas, non in veritatis cuiuslibet af-

firmatione.

us exprimimus
enius m
se u
ati mor
noratur
o aliqu
er : ve
igentem
tationem
Primo,
etur quā
do quan
r : idqu
usis. V
ecursum
plurimi
mentum.
A.
tur Deu
Nam
reatoren
i concu
cessitau
erda ei
slibet af
firmat

firmatione: sed ejus tantum, quæ circa spirituale, corporale, vel etiam tempore bonum aliquod, momenti est non levius. Reverentiam dicimus, quando assumens divinum nomen, adhibet considerationem, ut Deo Creatori, ac Dominino debitus honor tribuatur.

Sciendum est autem, licet juramentum temerè seu vanè factum per Creatorem, sit gravius peccatum, quam per creaturam: difficilius tamen esse, per hanc, quam per illum licet jurare, servatis debitibus circumstantiis, quas diximus, Primo, quia in mentione creature facienda per juramentum, non ita excitamur, aut reddimur attenti, ut ex veritate, ac necessitate juremus, sicut uominato rerum omnium Creatore, Secundo, eo quod ad honorem Deo exhibendum cum reverentia, longè debilius movemur ex commemoratione creature, quam ipsis Dei Creatoris. Quam obrem jurare per creature, perfectis magis conceditur, quam crassioribus siue idiotis. Quandoquidem perfecti ex contemplationis usu assiduo, & illustratione

stratione intellectus, considerant proprius
atque deprehendunt Deum, secundum
essentiam, præsentiam, & potentiam
suam, creaturæ cuilibet inesse: unde
præstandam illi debitam in juramento
reverentiam, paratores sunt aliis quæ
eò perfectionis nondum proiecti sunt.
Tertio, quia creaturis ad confirmati-
nem juramenti crabrius adscitis, pericu-
lum esset idololatriæ: id quod imper-
fectis magis quam perfectis fuerit tu-
mendum.

Vitandum est insuper verbum otiosum
(inter alia locutionis peccata,) quali-
sse intelligitur, quodcumque nec loquen-
ti, nec alteri prodest, nec eo etiam ani-
mo profertur ut afferat utilitatem. In
converso vero, minime otiosum censem
dum est verbum illud, quodcumque ad
animæ, vel propriæ, vel alienæ, an
ad corporis, aut rei etiam temporalis
commodum pertinet: aut certè ad talis
quidpiam ex dientis mente dirigitur
etiamsi quis de negotiis loquatur ab
instituto suo alienis: ut Religiosus de bel-
lis, vel mercimoniis. Ceterum ex ser-
moni

proprio, secundum quidem ad finem bonum ordinato
meritum contingit: ad malum vero finem, aut futiliter prolatus sermo, generat peccatum.

Sunt et oris peccata, mendacium, falsa testimonia, detractio. Nam detrahendum non est alteri, nec obmurmurandum: revelato enim mortali alicujus peccato, quod publicum non sit, cum mala intentione, vel gravi damno famae alterius, mortale itidem peccatum committitur: veniali autem, veniale solum.

Ad hæc quotiescumque alienum patescimus vitium vel defectum, nostrum ipsorum vitium, ac defectum simul monstramus. Verumtamen, ubi recta mens est, de proximi delicto licebit loqui bifariam.

Primo, quando publicum est: ut meretricium, vel damnatum in judicio, vel perniciosum: puta, ob errorem publicum, animos conversantium corrumpentem.

Secundo, quoties occultum alicujus crimen indicatur alteri, per cuius subventionem ille relevari à peccato possit:

dummodo rei hujus probabilis aliquantio, vel conjectura afferatur.

Possent inter oris peccata, irrisio
contumeliae, & alia id genus adscri-
qua persequi licebit tradenti Exercitu
prout opus esse judicaverit.

DE OPERE.

Propositis ante oculos decem manda-
Dei, cum Ecclesiae preceptis, & ius-
Majorum seu Superiorum, estimanda
est, quidquid fit operis adversus quicun-
libet eorum, id peccatum esse: levi-
aut gravius tamen, pro inaequali pa-
candi modo, & pro diversa peccantium
habitudine. Porro reduci ad iussa ac-
cimus Superiorum, diplomata seu in-
ta Pontificum, pro infidelium expul-
tione, vel Christianorum pace conced-
atque promulgari solita: per qua
Confessionem peccatorum, & Eucha-
stiæ sanctæ sumptionem, Christi fidei
invitantur. Peccat siquidem non levi-
ter, quicumque tam pias Rectorum Ecclesie
cohortationes sanctionesque, aspernari an-
det, ac transgredi.

CA.